

BÀI GIẢNG: ÔN TẬP CHUYÊN ĐỀ: TÔI VÀ CÁC BẠN MÔN NGỮ VĂN LỚP 6

A. ĐỌC

1. Tri thức ngữ văn

a. Khái niệm

- Truyện: là loại tác phẩm văn học kể lại một câu chuyện, có cốt truyện, nhân vật, không gian, thời gian, hoàn cảnh diễn ra sự việc.

- Truyện đồng thoại: là truyện viết cho trẻ em, có nhân vật là loài vật hoặc đồ vật được nhân cách hóa. Các nhân vật này vừa mang những đặc tính vốn có của loài vật hoặc đồ vật, vừa mang đặc điểm của con người.

b. Những yếu tố trong truyện

- Cốt truyện: Là yếu tố quan trọng của truyện kể, gồm các sự việc chính được sắp xếp theo một trật tự nhất định; có mở đầu, diễn biến và kết thúc.

- Nhân vật: Là đối tượng có hình dáng, cử chỉ, hành động, ngôn ngữ, cảm xúc, suy nghĩ... được nhà văn khắc họa trong tác phẩm.

- Người kể chuyện: Là nhân vật do nhà văn tạo ra để kể lại câu chuyện. Người kể chuyện có thể xuất hiện trực tiếp trong tác phẩm, xưng “tôi”, kể về những gì mình chứng kiến hoặc tham gia (ngôi kể thứ nhất). Người kể chuyện cũng có thể giấu mình, không tham gia vào câu chuyện nhưng lại có khả năng “biết hết” mọi chuyện (ngôi kể thứ ba).

- Lời người kể chuyện và lời nhân vật:

+ Lời người kể chuyện: đảm nhận việc thuật lại các sự việc trong câu chuyện, bao gồm cả việc thuật lại hoạt động của nhân vật

+ Lời nhân vật: là lời nói trực tiếp của nhân vật (đối thoại, độc thoại), có thể được trình bày tách riêng hoặc xen lẫn với lời người kể chuyện.

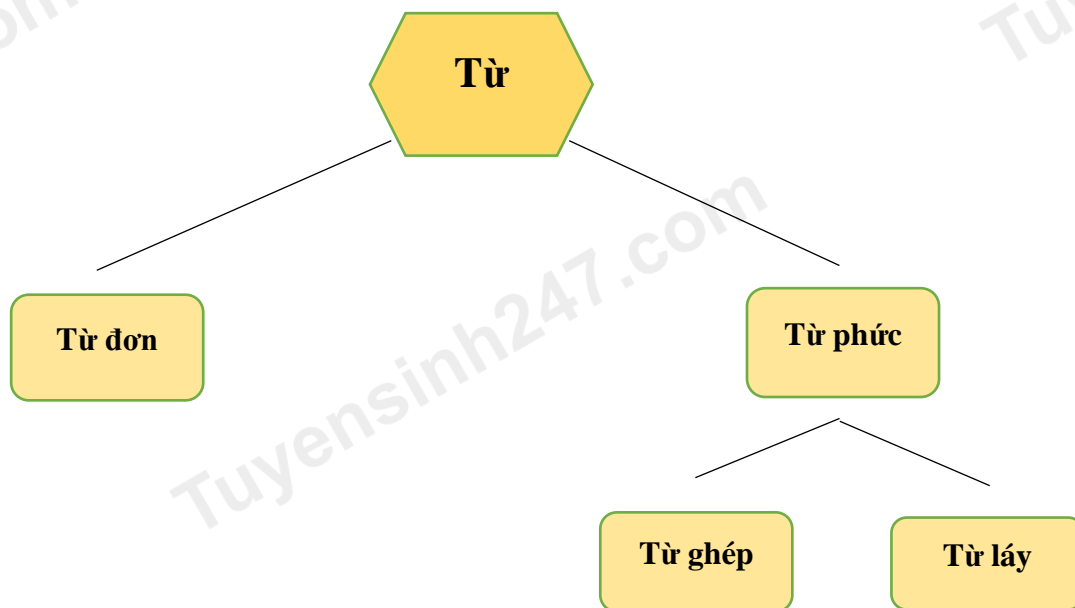
2. Bảng thống kê nội dung trọng tâm

Tên văn bản	Tác giả	Nội dung chính	Nghệ thuật
Bài học đường đời đầu tiên	Tô Hoài	Bài văn miêu tả Dế Mèn có vẻ đẹp cường tráng của tuổi trẻ nhưng tính nết còn kiêu căng, xốc nổi. Do bày trò trêu chọc chị Cốc nên đã gây ra cái chết thảm thương cho Dế Choắt, Dế Mèn hối hận và rút ra được bài học đường đời cho mình.	<ul style="list-style-type: none"> - Cách kể chuyện theo ngôi thứ nhất tự nhiên, hấp dẫn. - Nghệ thuật miêu tả loài vật sinh động, đặc sắc. - Ngôn ngữ chính xác, giàu tính tạo hình.
Nếu cậu muốn có một người bạn	Ăng-toan đơ Xanh-tơ Ê-xu-pe-ri	Nếu cậu muốn có một người bạn là đoạn trích nói lên ý nghĩa và cách thức chân chính để nhìn nhận một tình bạn. Câu chuyện xoay quanh hoàng tử bé và con cáo cùng định nghĩa về "cảm hóa". Từ đó nêu ra những bài học cuộc đời cho độc giả.	Tác giả đã nhân cách hóa thành công nhân vật con cáo phù hợp với thể loại truyện đồng thoại. Bên cạnh đó sử dụng ngôi kể thứ nhất chân thực, những ẩn dụ tinh tế và lối kể gần gũi, hấp dẫn.
Bắt nạt	Nguyễn Thế Hoàng Linh	Bài thơ Bắt nạt nêu lên vấn đề ức hiếp kẻ yếu trong đời sống. Tác giả nêu lên quan điểm phê bình cái xấu, đứng về phía những người bị bắt nạt và khuyên nhủ mọi người không nên bắt nạt người khác.	<ul style="list-style-type: none"> - Thể thơ 5 chữ. - Kết hợp các biện pháp tu từ điệp ngữ, so sánh,... cùng lối thơ trong trẻo, tươi vui, hóm hỉnh khi nói về vấn đề nghiêm trọng.
Những người bạn	Nguyễn Nhật Ánh	Đoạn trích kể về tình cảm yêu mến, gắn bó Bê-tô dành cho lai-ca và Bì-nô. Mỗi người bạn trong cuộc đời sẽ đem lại những trải nghiệm khác nhau. Tình bạn không phân biệt bởi sự khác nhau về ngoại hình, hành động hay khoảng cách. Tình bạn được tạo nên từ những kỉ niệm, thời gian cạnh nhau.	Thể loại truyện đồng thoại với lối nhân cách hóa con vật thành công, sử dụng nhiều trường từ vựng đối lập, biện pháp so sánh,... cùng lối hành văn sinh động, hấp dẫn.

B. TIẾNG VIỆT

1. Từ

- Từ là đơn vị ngôn ngữ nhỏ nhất dùng để đặt câu.

- Từ đơn là từ chỉ có một tiếng.

VD: Bàn, ghế, tủ, sách...

- Từ phức là từ có 2 tiếng trở lên, từ phức gồm có:

+ Từ ghép: ghép các tiếng có quan hệ với nhau về nghĩa.

+ Từ láy: có quan hệ láy âm giữa các tiếng với nhau.

VD: nhà cửa, xinh đẹp, ngoan ngoãn,...

- Nghĩa của từ: là nghĩa mà từ biểu thị.

VD: Cảm hóa: dùng tình cảm tốt đẹp làm cho một đối tượng nào đó cảm phục mà nghe theo, làm theo, chuyển biến theo hướng tích cực.

2. Biện pháp tu từ: So sánh.

- Khái niệm: So sánh là đối chiếu hai hay nhiều sự vật, sự việc mà giữa chúng có những nét tương đồng để làm tăng sức gợi hình, gợi cảm cho diễn đạt.

- Cấu tạo phép so sánh:

+ Vật so sánh.

+ Từ so sánh.

+ Phương diện so sánh.

+ Vật được đem ra để so sánh.

- Có hai kiểu so sánh:

+ So sánh ngang bằng.

+ So sánh không ngang bằng.

VD. “Trăng tròn như quả bóng”.

“Trẻ em như búp trên cành”.

C. VIẾT: KỂ LẠI MỘT TRẢI NGHIỆM CỦA EM

1. Trải nghiệm: là quá trình tìm tòi, khám phá, những điều mới mẻ cá nhân được trải qua và thu nhận được những kinh nghiệm, hiểu biết qua đó.

Khi kể trải nghiệm, ta cần:

- Sử dụng ngôi kể thứ nhất để kể
- Giới thiệu được trải nghiệm đáng nhớ
- Tập trung vào sự việc đã xảy ra
- Thể hiện được cảm xúc của người viết trước sự việc được kể.
- Nên: Rút ra được một bài học cho mình.

Các bước tạo lập:

- Bước 1: Trước khi viết.
 - Lựa chọn đề tài: Con sẽ kể trải nghiệm nào?
 - Tìm ý: Sử dụng công thức: 5W1H

Where – When – Who – Why – What – How?

Where: Sự việc đó diễn ra ở đâu?

When: Sự việc đó diễn ra khi nào?

Who: Ai tham gia vào sự việc?

Why: Vì sao nó diễn ra?

What: Việc gì đã diễn ra?

How: Cảm xúc, bài học gì?

- Lập dàn ý: Mở bài – Thân bài – Kết bài

- Bước 2: Viết bài.

- Bám sát dàn ý
- Nhất quán về ngôi kể
- Sử dụng các yếu tố của truyện: cốt truyện, nhân vật...

- Bước 3: Chỉnh sửa bài viết.

2. Dàn ý chi tiết

1. Mở bài: Giới thiệu về trải nghiệm đáng nhớ của em.

2. Thân bài:

- Thời gian diễn ra trải nghiệm ấy là lúc nào?
- Không gian diễn ra trải nghiệm ấy là ở đâu?
- Nguyên nhân xảy ra sự việc là gì?
- Kể lại diễn biến sự việc xảy ra.
- Kết thúc câu chuyện ấy thế nào?

3. Kết bài: Câu chuyện đó đã để lại cho em bài học gì khiến em nhớ mãi.